

Aan de Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media
De heer A. Slob
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

Betreft: versterking burgerschapsonderwijs

Breda, 30 juni 2018

Geachte heer Slob,

De Nederlandse Vereniging van Leraren Maatschappijleer (NVLM) is positief over het wetsvoorstel waarmee u de algemene burgerschapsopdracht aan scholen wilt aanscherpen. Het NVLM-bestuur vindt het nu voorliggende voorstel een grote verbetering ten opzichte van de huidige wet. Het wetsvoorstel zet een aantal duidelijke stappen in de goede richting:

- Burgerschap wordt veel duidelijker ingekleurd: het gaat om de basiswaarden van de democratische rechtsstaat. De nieuwe wet vraagt van basis- en middelbare scholen dat ze leerlingen respect voor en kennis van deze basiswaarden bijbrengen en dat de school een omgeving creëert waarin leerlingen actief kunnen oefenen met de omgang met deze waarden. Dit spreekt ons zeer aan. Ook uit onze achterban en van andere leraren horen wij positieve geluiden over deze heldere afbakening van de burgerschapsopdracht.
- Het wetsvoorstel is daarnaast minder vrijblijvend voor scholen dan de huidige wet: burgerschapsonderwijs moet doelgericht en samenhangend worden aangeboden. Het wetsvoorstel bepaalt niet hoe scholen dit moeten doen en ook niet welke vakken hieraan een bijdrage moeten leveren. Het NVLM-bestuur begrijpt dat dit niet in de wet wordt vastgelegd en verwacht dat de wet desondanks een stimulerend effect zal hebben op het burgerschapsonderwijs in de Nederlandse scholen.
- Wij zijn ten slotte zeer te spreken over het feit dat de term *sociale cohesie* in de plaats komt van wat in de huidige wet *sociale integratie* wordt genoemd. Wat ons betreft dekt *sociale cohesie* de lading beter en laat de term zien dat bindingen ontstaan waar gevestigden en buitenstaanders hun beste beentje voorzetten. Scholen hebben - omdat zij alle kinderen en jongeren van Nederland onderwijzen - een bijzondere rol in het helpen vormen van dit soort bindingen.

Het wetsvoorstel zoals het er nu ligt is een stap vooruit. Tegelijkertijd zien wij twee mogelijkheden tot aanscherping van het wetsvoorstel:

- 1) hoewel in de memorie van toelichting de spelregels van de democratie worden genoemd, ontbreken deze in de wettekst. De NVLM is van mening dat het bij democratisch burgerschap niet alleen gaat om kennis over de basiswaarden, maar ook om de spelregels en instituties van de democratische rechtsstaat. Zo leren leerlingen dat die instituties en spelregels een essentiële concrete vertaling van de basiswaarden zijn én de belangrijkste waarborg voor de toekomst van de

democratische rechtsstaat. Spelregels en instituties dus niet als losse feitjes, maar als essentieel onderdeel van de Nederlandse democratische samenleving. In het wetsvoorstel zou daarom onder a. ook kennis van de instituties van de democratische rechtsstaat moeten worden toegevoegd.

- 2) In het voorstel ligt veel nadruk op sociale cohesie en respect voor de basiswaarden. Voor burgerschapsonderwijs is het echter ook essentieel dat leerlingen de vaardigheden en kennis opdoen om politieke en maatschappelijke vraagstukken kritisch te doordenken. In een democratie mogen we met elkaar van mening verschillen en opkomen voor onze belangen en idealen, ook als dat leidt tot politieke conflicten die niet kunnen worden opgelost met een beroep op sociale cohesie of gemeenschappelijke waarden. Aan het wetsvoorstel zou daarom moeten worden toegevoegd: c. het bijbrengen van kennis over (actuele) maatschappelijke en politieke vraagstukken en de vaardigheden om die kritisch te doordenken en op basis daarvan beargumenteerd stelling te nemen.

Wij hopen dat bovenstaande suggesties zullen leiden tot een nieuwe versie van het wetsvoorstel. Vanzelfsprekend zijn wij graag bereid om met u van gedachten te wisselen over dit belangwekkende onderwerp voor ons onderwijs en onze samenleving. Wij wensen u veel succes bij de behandeling van dit wetsvoorstel door beide Kamers der Staten-Generaal.

Hoogachtend,

Namens de Nederlandse Vereniging van Leraren Maatschappijleer,

Hans Teunissen, voorzitter